
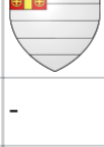

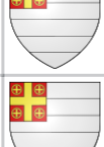

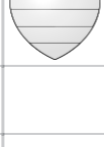

Български владетели

Уикимедия списък

← Тази статия е за **владетелите на Стара велика България и България**. За други значения вижте [Владетели на Волжка България](#). За други значения вижте [Български владетели \(пояснение\)](#).

Списък по исторически периоди

Титла	Име	Династия	Династичен герб	Години на управление	Бележки
Владетели на <u>Стара Велика България</u>					
Хан (патриций) ^[1]	Кубрат (Курт)	род Дуло	—	632 – 665	^[2] Основател на Велика България
Хан ^[1]	Батбаян (Безмер)	род Дуло	—	665 – 668	^[2]
Владетели на <u>Първата българска държава</u>					
Хан ^[1]	Аспарух	род Дуло	—	681 – 700	Основател на Дунавска България. Син на хан Кубрат
Хан ^[1] (кесар)	Тервел (Тривелий)	род Дуло	—	700 – ок. 718	Син на хан Аспарух
Хан ^[1]	Кормесий	род Дуло	—	ок. 718 / 738	Първороден син на хан Тервел
Хан ^[1]	Севар	род Дуло	—	738 – 753	Син на хан Кормесий. Убит от боилите за провизантийска политика
Хан ^[1]	Кормисош	род Вокил	—	753 / 756	
Хан ^[1]	Винех	род Вокил	—	753 – 760	Убит заедно с рода си за провизантийска политика
Хан ^[1]	Телец	род Угаин	—	760 – 763	Убит от боилите след военно поражение
Хан ^[1]	Савин	род Вокил	—	763 – 765	Детрониран от народен събор за провизантийска политика
Хан ^[1]	Умор	род Вокил	—	765 – управлява само 40 дни	Син на хан Сабин. Свален с бунт, за да не провежда провизантийска политика
Хан ^[1]	Токту	род Угаин	—	765 – управлява няколко месеца	Внук на хан Севар. Детрониран и убит заедно с брат си от провизантийската аристокрация
Хан ^[1]	Паган	неизвестен род	—	765 – 766	Син на хан Винех. Убит от слугите си за провизантийската си политика
Хан ^[1]	Телериг	род Дуло	—	766 – 777	Син на хан Тервел и брат на хан Кормесий
Хан ^[1]	Кардам	неизвестен род	—	777 – 803	Син на хан Телериг
Хан ^[1]	Крум (Крун)	неизвестен род, може би Дуло	—	803 – 814	Пръв владетел от Крумовата династия
Хан (канасубиги)	Омуртаг	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	814 – 831	Син на хан Крум
Хан (канасубиги)	Маламир	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	831 – 836	Син на хан Омуртаг
Хан ^[1]	Пресиян I	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	836 – 852	Племенник на хан Маламир
Княз ^[1] /	Борис I (Михаил)	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	852 – 864 – хан 865 – 889 – княз	Син на хан Пресиян
Княз	Владимир (Расате)	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	889 – 893	Първороден син на княз Борис I
Цар	Симеон I	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	893 – 913 – княз 913 – 918 – василевс на българите 918 – 927 – василевс на българите и ромеите	Син на княз Борис I и брат на княз Владимир
Цар	Петър I (Свети цар Петър)	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	927 – 969	Син на Симеон I
Цар	Борис II	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	969 – 971	Първороден син на цар Петър I
Колективно наместничество на комитопулите	Давид, Мойсей, Арон, Самуил	Комитопули	—	971 – 977	Синове на Комит Никола
Цар	Роман	Крумова династия, вероятно част от Дуло	—	977 – 997	Син на цар Петър I, брат на цар Борис II
Цар	Самуил*	Комитопули	—	997 – 1014	Син на Комит Никола
Цар	Гавраил Радомир*	Комитопули	—	1014 – 1015	Син на цар Самуил
Цар	Иван Владислав	Комитопули	—	1015 – 1018	Братовчед на цар Гаврил Радомир
Княз	Пресиян II-Преслав*	Комитопули	—	1018	Син на цар Иван Владислав
Владетели при въстания срещу <u>византийската власт</u>					
Цар	Петър II (Делян)	Комитопули	—	1040 – 1041	Син на цар Гаврил Радомир
Цар	Петър III (Константин Бодин)	Комитопули	—	1072	най-малкият син на зетския крал Михаил от династията Воиславевичи. Внук на Теодора Косара и Иван Владимир .
Цар	Нестор	?	—	1074	Вдига въстание против ромейската власт в Северна България.
Цар	Добромир	?	—	1079	Вдига въстание против ромейската власт в Месемврия.
Владетели на <u>Втората българска държава</u>					
Цар	Петър IV (Тодор)	Асеновци		1185 – 1197	
Цар	Иван Асен I (Белгун)	Асеновци		1190 – 1196	Брат на цар Петър IV
Сепаратист.	Добромир Хриз	?	-	1185 - 1203	Самостоятелен владетел в Просек. Не е признат в Търново за владетел.
Сепаратист (Деспот)	Иванко	Асеновци		1196	Братовчед на цар Иван Асен I и негов убиец. Впоследствие се обявява за независим владетел във Видинско. Не е признат в Търново за владетел
севастократор (сепаратист)	Стрез	Асеновци		1207 - 1219	Самостоятелен владетел в Просек.
деспот (едър феодал, сепаратист)	Алексий Слав	Асеновци		1207 - 1230	Самостоятелен владетел в Мелник.
Крал/Цар	Калоян (Йоаница)	Асеновци		1197 – 1207	Брат на царете Асен и Петър
Цар	Борил	Асеновци		1207 – 1218	Според някои е узурпатор. Племенник на Асен, Петър и Калоян
Цар	Иван Асен II	Асеновци		1218 – 1241	Син на цар Иван I Асен
Цар	Коломан (Калиман) I Асен	Асеновци		1241 – 1246	Регентски съвет
Цар	Михаил II Асен	Асеновци		1246 – ок. 1253 – регенти ок. 1253 – 1256 – цар	Регентски съвет, начело с Ирина Комнина ; после самостоятелно
Цар	Калиман II	Асеновци		1256	
узурпатор-сепаратист	Ростислав Михайлович	тъст на Михаил II Асен		1256 – 1261	
Цар	Мицо Асен	Мицо / Асеновци	—	1256 – 1263	
Цар	Константин I/ Константин - Тих Асен	Тих / Асеновци	—	1257 – 1277	
Император	Яков Светослав	Асеновци	—	1262 – 1276	Обявява се за независим владетел на Видинско.
Цар	Ивайло (по прякор Бърдоквата)	?	—	1278 – 1279	
Цар	Иван Асен III	Мицо / Асеновци	—	1279 – 1280	Син на цар Мицо Асен
Цар	Георги I Тертер	Тертеровци		1280 – 1292	
Цар	Шишман I	Шишмановци / Асеновци	—	1280 – 1313	Видински деспот, наследник на Асеновци. Обявява се за цар, но признава върховенството на Търново

Цар	Смилец	Смилец		1292 – 1298	
Цар	Йоан Смилец	Смилец		1298 – 1300	Регентски съвет, начело с майка му Смилцена , а после с деспот Елтимир
Цар	Чака	татарин, потомък на Чингис хан / Тертеровци	–	1299 – 1300	татарин, потомък на Чингис хан
Цар	Теодор Светослав (Светослав Тертер)	Тертеровци		1300 – 1321	
Цар	Михаил	Тих / Асеновци	–	1301	Син на Константин I Асен и Мария Палеологина
Цар	Георги II Тертер	Тертеровци		1321 – 1322	
Цар	Михаил III Шишман Асен	Шишмановци / Асеновци	–	1323 – 1330	
Цар	Иван Стефан	Шишмановци / Асеновци	–	1330 – 1331	
Цар	Иван Александър	Шишмановци (Срацимировци)		1331 – 1371	
Цар	Белаур	Шишмановци / Асеновци	–	1331 – 1336	Брат на Михаил III Шишман. Управлява Видинската област, убит след война с Търново
Цар	Михаил Асен	Шишмановци / Асеновци	–	1336 – 1354	Син на Иван Александър, обявен за съзар в Търново
Цар	Иван Асен IV	Шишмановци / Асеновци	–	1336 – 1349	Син на Иван Александър, обявен за съзар в Преслав
Цар	Иван Срацимир	Шишмановци (Срацимировци)		1336 – 1355 – съзар 1355 – 1396 – цар	Обявен за съзар. Управлява Видинското царство с прекъсване
Цар	Шишман II	Шишмановци / Асеновци	–	1341	Син на Михаил III Шишман. Непризнат в България, признат във Византия (в емиграция)
Севастократор	Момчил		–	1341	Самостоятелен владетел на Беломорска област („столица“ дн. Ксанти, Византия).
Цар	Иван Шишман	Шишмановци (Срацимировци)		1371 – 1395	Управлява Търновското царство
Цар	Иван Асен V	Шишмановци (Срацимировци)		1371 – 1388	Брат на Иван Шишман, известен и като цар Ясен
Цар	Фружин	Шишмановци (Срацимировци)		1393 – 1417	потомък на Иван Шишман . Умира в изгнание без да управлява
Цар	Константин II Асен	Шишмановци (Срацимировци)		1396 – 1422	Умира в изгнание без да управлява

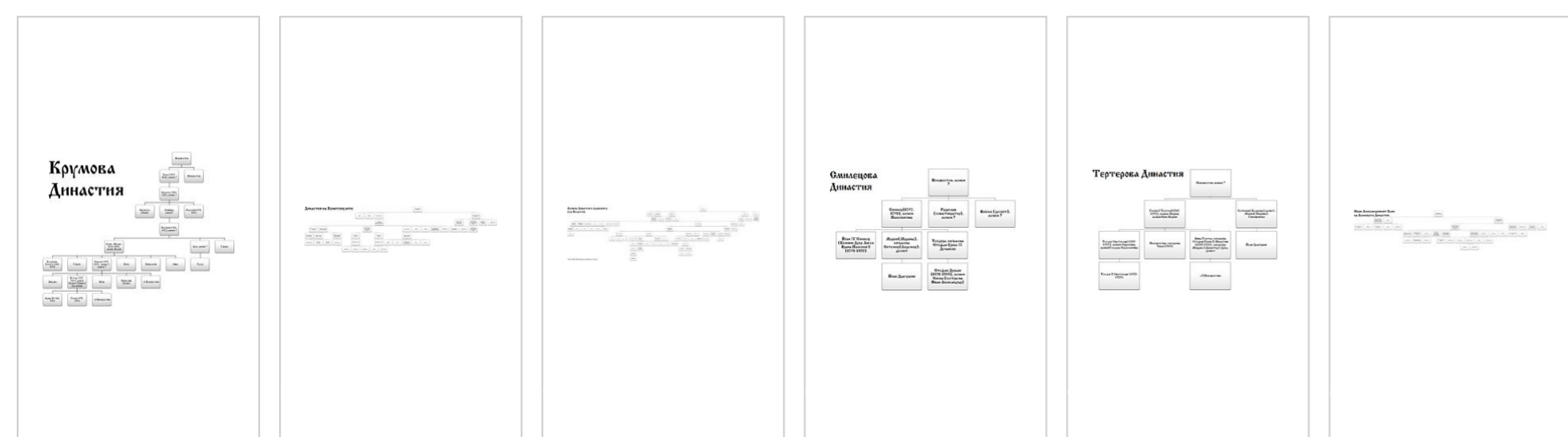
Владетели при въстания срещу **османската власт**

Цар	Константин II Асен, Константин С(т)рацимир	Шишмановци (Срацимировци)		1408	единствен син на цар Иван Срацимир
Цар	Фружин	Шишмановци (Срацимировци)		1408	син на цар Иван Шишман. Бори се над 40 години за престола и освобождението на България.
Цар	Шишман III, Тодор Балина	Шишмановци (Срацимировци)		[[14 98]] вероятно потомък на Фружин	
Цар	Ростислав Стратимирович	Шишмановци (Срацимировци)		1686	
Крал	Петър Карпош			1689	Обявен за крал от Свещената Римска империя. Обявил карпошкото въстание през 1689 г.
Княз	Велчо Атанасов			1835	Обявил през 1835 г. въстание в Търновско с претенции за княз на България. Велчова завера

Владетели на **Третата българска държава**

Княз	Александър Екзарх				Два пъти кандидат за княз на България, участвал официално в гласуването.
Княз	Александър I Батенберг	Батенберг		17 април 1879 – 26 август 1886	
Княз	Валдемар Датски	Олденбургови, (Дания)		29 октомври 1886 – 11 ноември 1886	Избран за княз от III ВНС, но отказва престола
Княз / цар	Фердинанд	Сакскобургготски		7 юли 1887 – 22 септември 1908 – княз 22 септември 1908 – 3 октомври 1918 – цар	
Цар	Борис III	Сакскобургготски		3 октомври 1918 – 28 август 1943	Син на княз/цар Фердинанд
Цар	Симеон II	Сакскобургготски		28 август 1943 – 15 септември 1946	Регентски съвет. Син на цар Борис III. Министър-председател на България от 2001 до 2005 г.

Родословни дървета

Крумова Династи
та династи
я

Асенова династи
я

Смилецо вата династи
я

Тертеров ата династи
я

Шишман овата династи
я

Литература

- Йордан Андреев, Милчо Лалков: *Българските канове и царе*. Абагар, Велико Търново 1996, ISBN 954-427-216-X.
- Steven Runciman, *A History of the First Bulgarian Empire* (<http://www.promacedonia.org/en/sr/index.html>) , George Bell & Sons, London, oclc 832687, 1930
- Paul Stephenson: *Byzantium's Balkan Frontier. A Political Study of the Northern Balkans (900 – 1204)* (<https://smerdaleos.files.wordpress.com/2014/09/byzantium-s-balkan-frontier-a-political-study-of-the-northern-balkans-900-1204.pdf>) . Cambridge University Press, Cambridge 2004, ISBN 0-511-03402-4.
- Daniel Ziemann: *Vom Wandervolk zur Grossmacht. Die Entstehung Bulgariens im frühen Mittelalter (7.–9. Jahrhundert)*. Böhlau, Köln/Wien 2007, ISBN 978-3-412-09106-4
- Васил Златарски: *История на българската държава през средните векове* (<http://www.promacedonia.org/vz1a/index.html>) , Част I. Епоха на хуно-българското надмощие (679 – 852), Наука и изкуство, София 1971, oclc 67080314

Бележки

1. Няма преки данни за титлата на повечето ранни български владетели. Запазеният късен средноруски препис на „Именник на българските ханове“ използва титлата княз. По аналогия с използваната от Омуртаг и Маламир титла „канасубиги“ (ΚΑΝΑΣΥΒΙΓΙ) съвременните историци им приписват титлата кан или хан. Самата титлата „кан“, произлизаща от Централна Азия, е разпространена най-вече сред монголите и тюрките.
2. Именник на българските канове

Вижте също

- Списък на държавните глави на България от 1946 до днес
- Поменици на българските владетели
- Именник на българските ханове
- Деяновци
- Мърнявчевичи
- Бранковичи
- Неманичи

Взето от „https://bg.wikipedia.org/w/index.php?title=Български_владетели&oldid=11736219“.

Уикипедия

Последната промяна на страницата е извършена на 27 март 2023 г. в 20:10 ч. •

Съдържанието е достъпно под условията на лиценза [CC BY-SA 3.0](#) , освен ако не е посочено друго.